

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

HOTEL UNIREA, IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

PROGRAM ȘTIINȚIFIC DETALIIAT

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

JOI, 24 OCTOMBRIE 2013

17:00 - 19:30 | SALA "CUZA"

17:00 - 17:30

DESCHIDEREA CONFERINȚEI NAȚIONALE DE BIOETICĂ

Cuvânt de deschidere: Prof. Dr. Vasile Astărăstoae,
Prof. Dr. Dorel Săndesc, Prof. Dr. Gabriel Gurman,
Conf. Dr. Ioana Grigoraș

17:30 - 18:00

Aspecte etice ale deciziilor la finalul vieții în Terapie
Intensivă
Gabriel Gurman (Israel)

18:00 - 18:05

Discuții

18:05 - 18:20

Decizii etice la finalul vieții: realități românești. Percepții ale
personalului medical
Irina Ristescu (Iași)

18:20 - 18:25

Discuții

18:25 - 18:40

Decizii etice la sfârșitul vieții: realități românești. Din
experiența mea de zi cu zi
Ioana Grigoraș (Iași)

18:40 - 18:45

Discuții

18:45 - 19:15

Considerații privind conceptul de moarte: știință, filozofie,
etică
Dorel Săndesc (Timișoara)

19:15 - 19:20

Discuții

19:30

Cocktail de Bun Venit

(Restaurantul Panoramic, Hotel Unirea)

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

VINERI, 25 OCTOMBRIE 2013

09:00-10:30 | SALA "CUZA"

A MURI ȘI MOARTEA – SEMNIFICAȚII ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ

Moderatori: Gabriel Gurman, Ștefan Iloaie, Silviu Morar, Ioan Chirilă, Mihai Marinca

- 09:00 - 09:20 Trecere, Transfigurare, Taină. Semnificațiile creștine ale morții
Ștefan Iloaie (Cluj-Napoca)
- 09:20 - 09:25 **Discuții**
- 09:25 - 09:40 Problematika etică a îngrijirilor paliative în context holistic
Silviu Morar, Horațiu Dura, Adrian Cristian (Sibiu)
- 09:40 - 09:45 **Discuții**
- 09:45 - 10:05 Sf. Scriptură, Cuvântul care tămăduiește sau Scriptură și sănătate
Ioan Chirilă (Cluj-Napoca)
- 10:05 - 10:10 **Discuții**
- 10:10 - 10:25 Când "cancer" nu înseamnă "moarte"
Mihai Marinca (Iași)
- 10:25 - 10:30 **Discuții**
- 10:30 - 11:00 **PAUZĂ DE CAFEA**

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

VINERI, 25 OCTOMBRIE 2013

11:00 - 12:20 | SALA "CUZA"

DONAREA ȘI TRANSPLANTUL DE ORGANE

Moderatori: Mircea Gelu Buta, Gabriel Gurman, Cristina Gavrilovici, Antonio Sandu

- 11:00 - 11:20 Donarea de organe într-o țară cu trei sau chiar patru religii
Gabriel Gurman (Israel)
- 11:20 - 11:25 **Discuții**
- 11:25 - 11:40 Procurarea de organe în lume – între deziderat moral și compromis social
Cristina Gavrilovici, Liviu Oprea, Raluca Lăcătuș, Vasile Astărăstoae (Iași)
- 11:40 - 11:45 **Discuții**
- 11:45 - 12:00 Organele statului - prezentare de carte
Vasile Astărăstoae și Editura Adenium
- 12:00 - 12:15 Perspective etice în transplantul renal. Abordarea deontologică versus abordarea utilitarist-consecvenționistă. Studiu de caz
Antonio Sandu, Ana Caras (Iași)
- 12:15 - 12:20 **Discuții**
- 12:20 - 14:00 **PAUZĂ**

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A
IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

VINERI, 25 OCTOMBRIE 2013

14:00 - 15:40 | SALA "CUZA"

PARTICULARITĂȚI ETICE ÎN TERAPIA BOLILOR CU PROGNOSTIC LETAL

Moderatori: Cristina Gavrilovici, Maria Stamatina, Mircea Gelu Buta, Mihai Marinca, Gabriel Dimofte, Silvia Dumitraș

- 14:00 - 14:20 Dileme etice în reanimarea neonatală
Maria Stamatina, Andreea-Luciana Avasiloiței (Iași)
- 14:20 - 14:25 **Discuții**
- 14:25 - 14:35 Asfixia perinatală severă – generatoare de sechele neurologice și dispute etice
Maria Stamatina, Andreea-Luciana Avasiloiței (Iași)
- 14:35 - 14:40 **Discuții**
- 14:40 - 14:50 Conflicte etice care pot apărea în îngrijirea copiilor cu afecțiuni severe
Mircea Gelu Buta, Liliana Buta (Bistrița)
- 14:50 - 14:55 **Discuții**
- 14:55 - 15:05 Aspecte etice ale deciziei terapeutice la pacienții oncologici
Lucian Miron, Mihai Marinca, Ioana Grigoraș, Ingrith Crenguța Miron (Iași)
- 15:05 - 15:10 **Discuții**
- 15:10 - 15:20 Dileme etice în evaluarea prognosticului la pacientul oncologic
Gabriel Dimofte (Iași)
- 15:20 - 15:25 **Discuții**

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

- 15:25 - 15:35   Relația medic-familie în îngrijirea pacientului minor cu prognostic grav: considerații etice asupra unui caz de talasemie majoră
Ingrith Miron, Silvia Dumitraș, Antonela Ciobanu, Cristina Gavrilovici (Iași)
- 15:35 - 15:40   Discuții
- 15:40 - 16:10   PAUZĂ DE CAFEA

VINERI, 25 OCTOMBRIE 2013

16:10 - 17:30 | SALA "CUZA"

ORDINE DE NON-RESUSCITARE – MASĂ ROTUNDĂ

Moderatori: Tudorel Toader, Sanda Copotoiu, Irinel Rotariu, Beatrice Ioan, Mariana Enache

- 16:10 - 16:30   Ordinul de neresuscitare. Argumente pro și contra
Sanda Copotoiu (Târgu Mureș)
- 16:30 - 16:40   Ordinul DNR în urgență - între etică și lege
Diana Cimpoeșu, Irinel Rotariu (Iași)
- 16:40 - 16:50   Deciziile privind tratamentul medical la finalul vieții – o perspectivă a Consiliului Europei
Beatrice Ioan (Iași)
- 16:50 - 17:00   Directiva în avans din perspectiva socio-culturală românească
Mariana Enache, Silvia Dumitraș, Andrada Pârvu, Rodica Gramma, Ștefana Moisa, Gabriel Roman, Radu Chiriță, Cătălin Iov, Beatrice Ioan (Iași)
- 17:00 - 17:30   Discuții
- 20:00   CÎNĂ FESTIVĂ

SÂMBĂTĂ, 26 OCTOMBRIE 2013

09:30 - 11:10 | SALA "CUZA"

ASPECTE ETICE LEGATE DE TERAPIA ȘI TESTAREA BOLILOR INFECȚIOASE

Moderatori: Liviu Oprea, Sorin Rugină, Carmen Dorobăț, Cătălina Luca, Andrei Vâță, Florin Roșu, Irina Magdalena Dumitru

- 09:30 - 09:40   Aspecte etice ale infecțiilor nosocomiale într-un spital de boli infecțioase
Sorin Rugină, Irina Magdalena Dumitru, Roxana Carmen Cernat (Constanța)
- 09:40 - 09:45   **Discuții**
- 09:45 - 10:05   Noi provocări etice ale bolilor infecțioase în era globalizării
Carmen Dorobăț (Iași)
- 10:05 - 10:10   **Discuții**
- 10:10 - 10:20   Decizia etică în terapia antivirală a hepatitelor cronice B și C
Cătălina Luca, Andrei Vâță, Carmen Manciu, Andrei Luca, Carmen Dorobăț (Iași)
- 10:20 - 10:25   **Discuții**
- 10:25 - 10:35   Dileme etice în infecția cu virusul imunodeficienței umane
Andrei Vâță, Carmen Dorobăț (Iași)
- 10:35 - 10:40   **Discuții**
- 10:40 - 10:50   Aspecte etice la pacientul critic cu infecție severă și moarte cerebrală
Florin Roșu, Gheorghe Dorobăț (Iași)
- 10:50 - 10:55   **Discuții**

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICĂ MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

- 10:55 - 11:05   Aspecte etice privind reproducerea la pacientele infectate HIV
Irina Magdalena Dumitru, Roxana Carmen Cernat, Andra Elena Petcu, Georgeta Camelia Cozaru, Sorin Rugină (Constanța)
- 11:05 - 11:10   Discuții
- 11:10 - 11:40   PAUZĂ DE CAFEA

SÂMBĂȚĂ, 26 OCTOMBRIE 2013

11:40 - 13:40 | SALA "CUZA"

ASPECTE ETICE ÎN VACCINOLOGIE – MASĂ ROTUNDĂ

Moderatori: Vasile Astărăstoae, Adrian Streinu-Cerel

- 11:40 - 12:00   Cadrul etic de abordare a bolilor infecțioase
Adrian Streinu-Cerel (București)
- 12:00 - 12:10   Discuții
- 12:10 - 12:40   Era vaccinurilor: promisiuni, provocări, certitudini
Adrian Streinu-Cerel (București), Carmen Dorobăț (Iași)
- 12:40 - 13:10   Vaccinurile: de la drepturile omului la sănătatea publică > datoria de a face bine
Vasile Astărăstoae, Liviu Oprea, Cristina Gavrilovici (Iași)
- 13:10 - 13:30   Discuții
- 13:30 - 13:40   Transparența industriei farmaceutice în relația cu profesioniștii din sănătate
Dan Zaharescu (București)
- 13:40 - 14:40   PAUZĂ

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A
IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

SÂMBĂȚĂ, 26 OCTOMBRIE 2013

14:40 - 15:55 | SALA "CUZA"

VARIA I

Moderatori: Alexandra Enache, Roxana Postolică, Elena Toader, Maria Aluaș, Bogdan Olaru, Alina Chelmuș

- 14:40 - 14:50 Pacientele nu aleg reconstrucția după mastectomia pentru cancerul de sân. Femeile nu sunt preocupate de calitatea vieții lor viitoare?
Roxana Postolică, Simona Nicolescu, Gabriel Dimofte, S. Lunca, V. Porumb (Iași)
- 14:50 - 14:55 **Discuții**
- 14:55 - 15:05 Considerații etice și legale privind obiecția de conștiință în actul medical
Elena Toader (Iași)
- 15:05 - 15:10 **Discuții**
- 15:10 - 15:20 Calitatea vieții versus sacralitatea vieții. Cum îngrijim pacienții cu prognostic sever
Maria Aluaș (Cluj-Napoca)
- 15:20 - 15:25 **Discuții**
- 15:25 - 15:35 Tendințe în asistența medicală spitalicească în 2001-2010. Analiza din perspectiva indicatorilor de morbiditate și mortalitate
Bogdan Olaru (Iași)
- 15:35 - 15:40 **Discuții**

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

15:40 - 15:50   Diagnosticul de cancer: cui îi este frică, pacientului sau
doctorului?
Alina Chelmuș, Mihaela-Cătălina Vicol (Iași)

15:50 - 15:55   **Discuții**

15:55 - 16:15   **PAUZĂ**

SÂMBĂȚĂ, 26 OCTOMBRIE 2013

16:15 - 17:45 | SALA "CUZA"

VARIA II

Moderatori: Elena Toader, Alexandra Enache, Antonio Sandu, Sebastian Moldovan,
Radu Mihai Dumitrescu, Cris Precup, Carmen Radu

16:15 - 16:25   Principiism și riscuri în urgențele medico-chirurgicale
*Alexandra Enache, Camelia-Oana Mureșan, Veronica Ciocan,
Florentina Cădariu, F. Chatznikolaou (Timișoara)*

16:25 - 16:30   **Discuții**

16:30 - 16:40   Etica apreciativă în îngrijirile de sănătate: o nouă
paradigmă
Antonio Sandu, Daniela Cojocaru (Iași)

16:40 - 16:45   **Discuții**

16:45 - 16:55   Unde localizăm adicțiile? Premize etice, abordări
terapeutice, implicații politice
S. Moldovan (Sibiu)

16:55 - 17:00   **Discuții**

17:00 - 17:10   Contenția în terapie intensivă - o conduită care necesită
reglementări
*Radu Mihai Dumitrescu, Iolanda Maria Dumitrescu,
Alexandra Bolocan, Dan Nicolae Păduraru (București)*

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

- 17:10 - 17:15   Discuții
- 17:15 - 17:25   Aspecte etice ale comunicării medicale interdisciplinare
Cris Precup, Csongor Toth, Ovidiu Bulzan, Ladislau Toth, Mircea Ifrim (Arad)
- 17:25 - 17:30   Discuții
- 17:30 - 17:40   Noțiuni etice în catastrofe
Carmen Radu, Daniela Rahotă (Oradea)
- 17:40 - 17:45   Discuții

SÂMBĂȚĂ, 26 OCTOMBRIE 2013

14:40 - 15:40 | SALA "COCKTAIL"

PARTENERI SOCIALI PENTRU SĂNĂTATE FĂRĂ DISCRIMINARE

Moderatori: Alina Ungureanu, Vasile Astărăstoae, Mihaela-Cătălina Vicol

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

SÂMBĂȚĂ, 26 OCTOMBRIE 2013

08:30 | SĂLILE "CUZA" și "COCKTAIL"

AFIȘARE POSTERE

SÂMBĂȚĂ, 26 OCTOMBRIE 2013

13:00 - 13:30 | SALA "CUZA"

SESIUNE POSTERE I

Moderatori: Antonio Sandu, Daniela Cojocaru

- PP 1   Controverse etice asupra prevenției infecției perinatale cu HIV
*Manuela Arbune, Costinela Georgescu, Michaela Dobre,
Dana Tutunaru*
- PP 2   Psihiatrie medico-legală, consimțământ și demers etic în
perioada interbelică
Octavian Buda, Sorin Hostiuc (București)
- PP 3   Aspecte bioetice legate de accesibilitatea pacienților în UPU
Mircea Gelu Buta, Liliana Buta (Bistrița)
- PP 4   Supervizarea de etică – rolul de gatekeeper în construcția
politicilor sociale de alocare a resurselor
Ana Caraș, Antonio Sandu (Iași)
- PP 5   Măsurile coercitive în asistența medicală psihiatrică
*Petronela Crăciun, Georgiana Crăciun,
Mihaela-Cătălina Vicol, Vasile Astărăstoae (Iași)*
- PP 6   Constituirea comisiilor de etică la nivel național pentru
protejarea subiecților umani implicați în cercetare
Aurelia Drăghici (Sibiu)

- PP 7 Accesul pacienților în stări terminale la preparate farmacologice specifice aflate în curs de cercetare – dileme etice ale răspunsului la presiunile pacienților și familiilor lor
Andrei Dumbravă, Cristina Balut (Iași), Renata Monica Lupșa (Buzău)
- PP 8 Intervenții medicale curative versus îngrijiri paliative: o distincție arbitrară
Andrei Dumbravă, Cristina Balut (Iași), Renata Monica Lupșa (Buzău)
- PP 9 Principii etice în îngrijirea pacienților coinfectați cu HIV și TBC
Irina Magdalena Dumitru, Roxana Carmen Cernat, Andra Elena Petcu, Carmen Ilie-Șerban, Sorin Rugină (Constanța)
- PP 10 Atitudini etice și percepția îngrijirii bolnavilor cu boli cronice progresive de către studenții la medicină
Mira Florea (Cluj-Napoca)
- PP 11 Atitudinea medicului și evoluția ei în epidemiile din istoria medicinei. Responsabilitate și declinarea responsabilității
Orsolya Horber, K. Zilahi (Satu Mare)
- PP 12 Cazul Watelet. Consecințe asupra doctrinei secretului profesional în România până la instaurarea regimului communist
Sorin Hostiuc, Octavian Buda (București)
- PP 13 Secretul profesional în Țările Române înainte de Regulamentele Organice
Sorin Hostiuc, Octavian Buda (București)
- PP 14 Tipuri particulare de consimțământ în studii comportamentale și biosociale
Sorin Hostiuc (București)

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

- PP 15   Aspecte bioetice ale relației medic-pacient în managementul melanomului malign
Noela Elena Ionescu (București)
- PP 16   Dezvăluirea diagnosticului în cuplul serodiscordant HIV – când, cum, cine?
Maria Alexandra Largu, Carmen Manciu, Liviu Prisacariu, Cristina Nicolau, Daniela Stoica, Carmen Dorobăț (Iași)

SÂMBĂȚĂ, 26 OCTOMBRIE 2013

13:00 - 13:30 | SALA "COCKTAIL"

SESIUNE POSTERE II

Moderatori: Bogdan Olaru, Maria Aluș

- PP 17   Dileme etice în autopsia anatomopatologică
Daniela Marinescu, Liliana Rogozea (Brașov)
- PP 18   Analiza critică a serviciilor de sănătate din România
Mariana-Alis Neagoe (București)
- PP 19   Decizia de a nu resuscita – o realitate în medicina de urgență?
Paul - Lucian Nedelea, Diana Cimpoeșu, Mihaela Dumea (Iași)
- PP 20   Îmbunătățirea procesului de consimțământ informat în cercetarea clinică
D. Purcaru, Liliana Rogozea (Brașov)
- PP 21   Considerații privind asistența de sănătate publică prin prisma indicatorilor demografici și de sănătate în județul Bihor
Daniela Rahotă, F. Bodog, G. Mihalache, Camelia Buhaș, Carmen Radu, M. Sfirlea (Oradea)

- PP 22 Refuzul sau retragerea terapiei suportive vitale în terapia intensivă: considerații etice
Ciprian Rezuș, Mariana Floria, Genoveva Livia Baroi, Oana Sirbu, Nicoleta Dima, Ambarus Valentin (Iași)
- PP 23 Rolul consilierii etice în situațiile generatoare de dileme etice
Oana Cristina Rotaru (Iași)
- PP 24 Despre viziunea lui Julian Săvulescu asupra avortului postnatal. Cafeneaua-filosofică virtuală
Antonio Sandu (Iași)
- PP 25 Etica nemuririi. Este nemuirea o alegere morală?
Antonio Sandu (Iași)
- PP 26 Provocări bioetice în gândirea filosofică-spiritualistă din India
Antonio Sandu (Iași)
- PP 27 Coordonatele relației medic-pacient din perspectiva medicilor rezidenți
O. Stamatina, V. Poroch (Iași)
- PP 28 Aspecte etice privind prevenirea și tratamentul obezității la copil
Laura Mihaela Trandafir, Dana Teodora Anton Păduraru (Iași)
- PP 29 "Mă consider un caz special. Am nevoie de poftă de viață"
Simona Trifu, Silvia Radut, Raluca Zamfir (București)
- PP 30 Comunicarea diagnosticului infaust către medicul bolnav
Corneliu Zeana, Mihai Ghiur (București)
- PP 31 Elemente de socio-antropologia morții. O viziune a cadrelor medicale
Simona Damian, Antonio Sandu, Roxana Necula, Mihaela Bizgan, Beatrice Ioan (Iași)

CONFERINȚA NAȚIONALĂ DE BIOETICĂ

PROVOCĂRI ETICE ÎN PRACTICA MEDICALĂ ÎNTR-O LUME A GLOBALIZĂRII

EDIȚIA A IX-A

IAȘI, 24 - 26 OCTOMBRIE 2013

- PP 32   Creșterea responsabilității viitorilor profesioniști în domeniul sănătății pentru pacienții aparținând grupurilor vulnerabile
Alina Gabriela Ungureanu, Mihaela-Cătălina Vicol (Iași)
- P 33   Aspecte etice în comunicarea și relaționarea cu pacientul
Maria Dorina Pasca, Mihaela-Cătălina Vicol (Iași)
- 17:45 - 18:00   **Închiderea lucrărilor Conferinței Naționale de Bioetică**